

5)
Henn 7 Saßln.
26. Juli 1899.

Ex libris

Hunnü, Arnstadt.

(Thuring.)

1884.

12

DE
SIGNO
SPASMI PERIPHERICI
IN FEBRIBVS CONTINENTIBVS

EX AVCTORITATE
ILLVSTRIS MEDICORVM ORDINIS
IN REGIA FRIDERICIANA
PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO
D. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO

MED. ANAT. ET CHIRVRG. P. P. ORDINAR.
ACAD. CAESAR. NAT. CVRIOS. ITEMQVE IMPERIAL. PETROPOL.
NEC NON REGIAR. BEROL. SCIENT. ET PARIS. CHIRVRGOR.
SODALI

PRO GRADV DOCTORIS

SOLLEMNITER CONSEQVENDO

DIE XXXI. MAII A. O. R. MDCCCXLV.

H. L. Q. S.

PVBlice DISPVTABIT

AVCTOR

IOANNES FRANCISCVS ALBERTVS MOELLER

WARSTEINO-COLONIENSIS.

HALAE AD SALAM

STANNO CVRTIANO.

DE
SIGNO
SPASMI FERRIPHERICI
IN FERRIBVS CONTINENTIBVS.

EX AUCTORITATE
ILLVSTRIS MEDICORVM ORDINIS
IN REGIA FRIDERICIANA
PRAESIDE

VIRO ILLVSTRIS EXCELLENTISSIMO ATQVE ILLUSTRISSIMO
D. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO

MEM. ANAT. ET CHIRURG. P. ORDINAR.
ACAD. CAESAR. NAT. CURIAE. MEMBR. IMPERIAL. PETROPOL.
KAC. NON REGIAE BEROL. SCIENT. ET PARIS. CHIRURGOR.
SODALI

PRO GRADV DOCTORIS

SOLLENNITATE CONSERVANDO
DIE XXXI. MARS. A. O. M. DCI. CCCXXV.

FRIDERICVS
LIVTOR
IOANNES FRANCISCVS ALBERTVS MOELLER

VIRO ORNATISSIMO
**IO. ANTONIO ARNOLDO
MOELLER**

CIVI AC MERCATORI

APVD LIPPIENSES SPECTATISSIMO
FRATRI SVO NUMQVAM NON PERCARO.

Non e longinquo mihi nunc petendae erunt ratio-
nes, quibus permoneor, hoc qualecumque eru-

A 2

ditionis

ditionis medicae specimen publicum NOMINI TVO
inscribere. Nam praeter id officii genus, quod
me natura erga TE ideo observare iubet, quia
frater meus es, isque vero amore dignus, ius TIBI
insuper acquisivisse videris, nunc a me postulandi
publicam aliquam honoris testificationem. Ab obitu
enim parentis nostri, (quanta proh dolor iactura!)
tam praeclare curam mei habuisti, rebusque meis
ita liberaliter prospexisti, ne illa incommoda per-
ciperem, quae ex iactura optimi parentis redire so-
lent ad filium, qui in Academiis studiorum causa
commoratur. Quum itaque TVO in me studio
ac benevolentiae singulari tribuendum esse putem,
quod vita mea academica nunc laudabiliter finire
pos-

possit: nonne hominis ingrati maculam mihi contraberem, nisi hac ipsa occasione, qua statutis academicis satisfacere contendo, ita quoque uterer, ut meo simul in TE officio satisfacere videar? Atque ita TIBI nunc iam offero, FRATER CARISSIME, munusculum litterarium in publicum quoddam honoris gratique animi mei erga TE documentum; illudque eo animo TIBI offero, quem exspectare licet ab homine ingenuo! Seruet TE iam DEVS T. O. M. vna cum FAMILIA CARISSIMA TVA, omni felicitatis genere cumulatissimum per longam annorum seriem! Quod denique restat: abs TE maiorem in modum peto, ut in posterum quoque amore TVO ac benevolentia me

A 3 pro-

*prosequaris, persuasumque de me habeas, fore, ut
TE TVOSque per omnem vitam meam vere
amem, certoque perseverem*

NOMINIS TVI

Scr. Halac ad Salam

die xxv. Maii 1765 I^o CCLXV.

obseruantiffimus cultor

IO. FRANC. ALBERTVS MOELLER.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
SIGNO SPASMI PERIPHERICI
IN FEBRIBVS CONTINENTIBVS.

---

§. I.

Instituti enarratio.

Morbi in genere per signa sua cognoscuntur, eorumque cognitio talis admodum necessaria Medico est. Nam quo magis medentium aliquis cognitione ista destituitur: ille eo minus sufficiet ad sanandum; siquidem ad hoc recte perficiendum inter alia requiritur, vt antea de eo constet, cuius genii id sit, quod in casu obuiio sanari debet.

debet. Alias enim omnis labor in curationibus morborum vel plane irritus erit, saepiusque nocivus vitae aegrotantium, vel si etiam res feliciter successerit, caecae tunc magis fortunae tribuendus, quam arti applicatae. Atque huic cognitioni, praeter alia principia, accuratae morborum definitiones inseruire poterunt. Inter hasce meditationes mihi in mentem venit, me operae pretium facturum esse, si de spasmi peripherici signo in febribus continentibus nunc disseruerim, quum me iam ex statutis Academicis oporteat, pro gradu Doctoris legitime impetrando, eruditionis meae specimen quoddam publicum edere. Nec indignum hoc mihi fore videbatur argumentum specimine inaugurali; quia nonnullis dubia esse videtur spasmi peripherici in febribus continentibus existentia, neque tamen parum interest, si de huius spasmi signo in istis febribus tam certo constare possit, quam in reliquis febrium generibus. Quod ut iam a me nunc fiat, omnem operam dabo. Tu vero, L. B. aequi bonique consule meditationes meas de argumento, ad disputandum sibi impraesentiarum selecto, iam iam proferendas.

§. II.

Quid per Spasnum periphericum intelligatur?

Spasmi peripherici nomine venit ille spasmus, qui generatim vniuersae cuti inest; siue a quo periphæria corporis exterior comprehenditur.

§. III.

Spasmi peripherici possibilitas.

Spasnum in genere ad morbos partium ex fibris compositarum pertinere, ex Pathologicis fati constat. Sed Anatomia commonstrat, cutim, tamquam velamentum illud, quo natura perimetrum corporis obtegere voluit, inter alia constare ex fibris et vasis omnis generis. Quare iam fieri poterit, ut *ibidem* fibrae iusto magis contrabantur, quam cum statu sanitatis congruit, siue quod periinde est, ut *Spasmus periphericus suboriatur* (§. anteced.).

§. IV.

Illius gradus possibiles.

In Pathologicis euictum datur, quod pro ratione vis, quae inest causæ morbi, eiusque diuersa relatione ad indiuidua aegra, morbus eiusdem speciei in vno aegrotante compareat ad maiorem gradum, in altero ad minorem. Atque hoc imprimis de spasminis prædicare

B

iubent

inibent obseruationes. Vnde etiam consequens erit:
spasnum periphericum diuersi gradus possibilem fore.

§. V.

Tria febrium genera.

Quidquid de febrium distributione in sua genera dici solet, illud sequenti fundamento innititur. Edocuit nempe obseruatio, *febrium quasdam* intra illud tempus, quo plenarie soluuntur, ratione vehementiae symptomatum suorum imminui; *alias* vero intra tempus plenariae suae solutionis ratione symptomatum suorum cessare; *alias* tandem a sui ortu cum symptomatum suorum uehementia usque ad sui decursum perseuerare. In *casu primo* dicitur esse *febris continua*; in *casu secundo* *intermittens*; in *casu denique tertio* *continens*, siue *continua non remittens*.

§. VI.

Conditio, sub qua spasmus periphericus in febre continente possibilis.

Si de febre continente probari potest, quod ibidem numquam deficiat causa efficiens sufficiens spasmi peripherici: tunc etiam necesse erit, ut spasmus iste in febre continente producat. Nam extra omne dubium est, quod, posita causa efficiente sufficiente, poni quoque debeat effectus. Quodsi itaque

que

que tibi certo constiterit, febrem continentem non carere causa efficiente sufficiente spasmi peripherici: quid quaeso obstabit, quo minus etiam spasmus periphericus ibidem producat?

§. VII.

Quid inde ratione signi spasmi peripherici in eadem febre sequatur?

Producto morbo, producuntur simul multi alii effectus in corpore aegrotante, iique sensibus fati conspicui; id praecipiente Pathologia. Quia vero ab effectu morbi ad huius quoque existentiam tuto colligere licet: sequitur, fieri posse, ut spasmi peripherici effectus quidam in febre continente comparentes pro signo eiusdem spasmi habeantur.

§. VIII.

An spasmus periphericus in febre continente discrepet ab illo, qui in febre continua aut intermittente adest?

Febris continens peculiare sui genus et diuersum ab illo constituit, quod febrium continuarum ac intermittentium nomine venit (§. V.). Constat praeterea ex Pathologicis, quod haec inter se discrepantia febrium genera cum singulis suis speciebus multum quoque inter se differant ratione causae; siue ad huius qua-

litatem, siue quantitatem, siue denique sedem, quem eadem occupauit in corpore febrientis, respicias. Necessesse igitur erit, *ut, si quis spasmus periphericus in febre continente adfuerit, ille ab eo quoque differre debeat, qui sub febris cuiusdam continuæ aut intermittētis inuasiōe prodire solet; siquidem in genere huius quoque spasmi gradus diuersi possibiles sunt (§. IV.).*

§. IX.

Quid inde sequatur?

Quare erroneum ille iudicium fert de spasmo peripherico in febre continente, qui eius existentiam ideo in dubium vocandam, aut prorsus negandam esse opinatur, quia idem spasmus se non ad eandem rationem habet, prout fieri solet in febre continua aut intermittente (§. anteced.).

Nam graduum differentiis non tolluntur morborum species. Quod inter alia satis innotescit, eundo per exempla. Ita ex solutione continui recente ac cruenta, quæ in parte aliqua corporis humani suboritur, vulnus ibidem adesse in genere aestimatur, postposito gradu vulneris in eius notione generatim exprimenda. Vt ita ridiculum foret, dicere velle, hoc ideo vulnus non esse, quia exigui tantum ambitus, vel modo in superficie externa partis cuiusdam est; illud vero hoc nomine insigniendum esse, quia extensionis admodum notabilis est, vel in profundum magis vergit: quamuis utrobique solutio

tio

tio continui recens ac cruenta adesse deprehendatur. Quum rectius dixeris, in casu utroque adesse quidem vulnus, sed paruum in primo, magnum vero in secundo. Quod uti similiter sese etiam habet cum aliis morbis, ita etiam cum spasmu peripherico; utpote cuius quoque gradus diuersos possibiles esse, ex §. IV. apparet. Neque praeterea desunt aliae huius spasmi in febris continentibus differentiae, petendae ab harum februm causa et tempore inuasionis. Namque hoc momento se februm continentium genus a reliquo distinguit; sicuti id infra suo loco constabit.

§. X.

Februm continentium species.

Pro duratione temporis, quo febres continentes ad sui decursum in casu obuiuo utuntur, illarum species constitui solent. Docuit vero obseruatio, quod tria momenta hic tantum annotanda occurrant. Harum nempe februm quaedam intra viginti quatuor horas decurrunt, dicunturque *ephemerae simplices*, siue *diariae*; quaedam vero usque ad integrum septenarium extenduntur, nomen *februm continentium*, siue *synocharum in specie* sibi vindicantes; quaedam denique serius quidem, quam *ephemerae simplices*, citius tamen, quam *febres continentes*, per eminentiam ita dictae, finiuntur, vocanturque *ephemerae plurium dierum*.

§. XI.

Subiectorum conditiones in genere ad febrem continentem.

Quod ad illas conditiones corporis in genere at-
tinet, sub quibus febris quaedam continens in conspe-
ctum prodire solet: tunc ratione huius momenti sequen-
tia potissimum ex obseruationibus notare conueniet.
Non alia subiecta febribus continentibus obtemperare
coguntur, quam illa, quae nimia sanguinis copia gau-
dent, ac quibus insuper accedunt caussae, sanguinem
valdopere commouentes. Hae caussae, teste expe-
rientia, esse solent: vehementia corporis exercitia;
diurnae obuersiones sub sole feruente, aut aliae diu
protractae commorationes in conclauiibus vel locis aliis
nimis calidis; animi pathemata, praecipue ira; spiri-
tuosorum vel medicamentorum admodum calefacien-
tium abusus; vigiliae supra modum excedentes; subi-
taneae corporis valde calentis refrigerationes; vel im-
modicae potus frigidi ingestiones in corpus hominis,
cui nimiae humorum ebullitiones modo subortae sunt.

§. XII.

Pulsus conditio in febre continente.

Ad pulsus frequentiam ac velocitatem, tamquam
commune quid in omni febre, accedere insuper obser-
uatur

uatur illius magnitudo in febre continente. Quam primum vero larga sudoris aut sanguinis profluvia suboriantur; vtpote quo excretionum genere febres continentes salutariter solui solent: actutum pulsus a magnitudine sua remittit, febris cessat, aegerque pristinae restitui solet sanitati.

§. XIII.

Causa februm continentium, in genere.

Ex §§. XI. et XII. haud immerito colligere licebit: *februm continentium in genere causam redire ad plethoram, supra modum commotam.*

Confer. h. l. illustr. BÜCHNERI fundam. Patholog. special. sect. II. cap. I. nec non illustr. LUDWIGII Institut. med. clin. P. I. Sect. III. item illustr. b. m. IVNCKERI Conspect. med. theoret. pract. Tab. LVI. et LVII.

§. XIV.

De causae spasmi peripherici existentia in febre continente generatim.

Febres continentes pro sui causa agnoscunt plethoram, eamque valdopere commotam (§. anteced.). Hinc etiam necesse erit, vt hic non deficiant effectus illi, qui a sanguinis copia excedente produci solent in

COR-

corpore. Constat vero ex Pathologicis, in corporibus plethoricorum inter alios effectus perquam faciles esse vasorum distensiones et stases, quae ibidem oboriuntur. Pone, id iam fieri in vasis magis internis: necessarius tunc quoque erit spasmus periphericus; vtpote quem sub conditione modo proposita prodire in corpore humano, ex principiis Pathologicis satis certo constat, observationibus in idem passim consentientibus. Ex quibus adeoque conficitur: *non desiderari in febribus continentibus causam spasmo peripherico producendo sufficientem.*

§. XV.

Quid inde sequatur.

Rebus sic comparatis, legitima haec iam erit consequentia: *non esse scilicet dubitandum de spasmi peripherici existentia in febribus continentibus (§§. VI et XIV.).* Alias enim concedi deberet, quod posita causa, poni nequeat effectus, per illam possibilis; id quod vero rationi repugnat.

§. XVI.

Observata quaedam circa febres continentēs.

Illustr. BÜCHNERVS de febre synocha annotavit, quod ea ordinarie inuadere soleat cum leuissima ac vix notabili horripilatione, non numquam vero cum horripilatione satis graui
et

et longius protracto frigore. Confr. Ej. fundamenta Semiolog. med. Part. II. Sect. II. Cap. I. §. I. nec non Patolog. special. Sect. II. Cap. I. §. IX. Atque eiusdem quoque sententiae est ill. b. m. HOFFMANNVS in Med. Rat. Systemat. T. IV. Sect. II. Cap. I. §. IV. Celeber. BOERHAAVIUS in Aphorismis de cognoscend. et curand. morbis §. 575. de omni febre a causa interna orta, edoctus ab obseruationibus, in genere praedicat, illam primo incipere cum sensu frigoris, concussionis, horripilationis, maiori, minori, breui, diurno, externo, interno, pro varietate subiecti, causae, febris ipsius. Sine dubio id quoque de febrium continentium genere praedicare licebit. Docet idem necesse esse perill. L. B. de SWIETEN in Tom. II. Comment. ad hunc modo citatum aphorismum, ita eloquendo: Quartanam plerumque validum et diurnum frigus in paroxysmi initio comitari solet; in ephemera febre incipiente leuiscule frigoris sensus saepe tantum percipitur. Pertinet vero febris ephemera ad febrium continentium genus, quae eidem, tamquam species peculiaris subest (§. X.). Porro. Ill. b. m. IVNCKERVS in Conspect. med. theoret. pract. Tab. LVI. de febre ephemera tam simplice, quam plurium etiam dierum, et Tab. LVII. de febre synocha asserit, has quidem febres sine vilo frigore aut horrore inuadere, numquam vero ibidem descere lassitudinem membrorum admodum notabilem, et anxias, oppletiuas, suffocatiuas angustias, vna cum tensionibus dorsi et ar-

C

tuum

tuam spasmodicis, molestissimis. IO. FERNELIUS dicit, quod aegrotantes ex febre ephemera nullus aut admodum leuis horror initio fatiget; sed manifestius fiat hoc incommodi genus in synocho imputri. Vid. Eiusd. Vniuers. Med. Lib. IV. de febris Cap. III et IV. LAUR. IOVBERTIVS affirmat cutis densitatem in diaria ab iis facile deprehendi, qui tactum habent exercitatum; et synochum non putrem praecedere corporis totius lassitudinem et membrorum fere confractionem. Conf. Eiusd. Op. Med. Libr. II. Cap. II et III.

§. XVII.

Exponitur iam signum spasmi peripherici in febris continentibus.

Frigoris vel horripilationis sensus, quem in febris continentibus prodiisse obseruationes docuerunt (§. anteced.), signum esse poterit spasmi peripherici, in hoc februm genere suborti. Spasmus enim periphericus nihil aliud est, quam spasmus ad vniuersam cutim relatus (§. II.). Hinc necesse erit, vt eodem oborto, cutis aequae, ac vaporum huic intertextorum fibrae iusto magis contrahantur (§. III.). Vnde iam efficitur, vt sanguinis influxus in vasa cutis impediatur; siquidem ad arterias ibidem contractas sanguis parcius adire, atque e venis cutaneis contractis ad loca magis interiora corporis citius refluere debet. Quoniam vero calor in partibus solidis,

vt

vt in Physiologia traditur, a sanguinis influxu, in illas decenter facto, proficiscitur: sequitur, omnino fore, vt calor in partibus externis deficere videatur, sanguinis aditu ad illas impedito. Quod iam quia fit a spasmo peripherico (per anteced.), sensus quoque modo frigoris, modo horripilationis, pro gradu diuerso huius spasmi, necessarius erit. Ex quibus igitur videre licet, frigoris aut horripilationis sensum in febribus continentibus prodeuntem, ad effectus spasmi peripherici satis manifestos pertinere, eosdemque ideo signum huius spasmi esse (§. VII.).

§. XVIII.

Idem continuatur.

Lassitudo membrorum, angores cordis, respirationis oppressiones, dorsu tensiones et artuum spasmodicae affectiones molestissimae, tamquam incommoda in febribus continentibus obseruata (§. XVI.), spasmi peripherici non deficientis in eodem febrium genere signum tibi suppeditare poterunt. Praesente enim spasmo peripherico, totus exterior habitus corporis nimis constringatur, oportebit (§. II.). Vnde iam necessaria erit vis inertiae, quae motui voluntario membrorum opponitur, lassitudinis sensum ibidem productura. Sed quia etiam ista constrictio fibrarum, quae in spasmo peripherico contingit, se quoque extendere

C 2

pote-

poterit ad fibras arteriarum ac venarum cutanearum (§§. II et III.): necesse quoque erit, vt e vasis periphericis venosis sanguis citius ad cor refluat, in arteriosis vero resistentia quaedam nascatur, liberum sanguinis aditum ibidem impediens. Quo facto, sanguis tum magis coaceruabitur circa cor, prouenient inde in eius auriculis et ventriculis nimiae distensiones; hinc praecordiorum anxietates, respirationis incommoda varia; vtpote quae in febribus continentibus ob plethoram, tamquam earum causam (§. XIII.), ad gradum satis conspicuum euenire poterunt. Ex quibus iterum satis clare apparet, nunc modo propositos effectus, qui in febribus continentibus sensibus obueniunt, a spasmo peripherico dependere, consequenter pro eiusdem quoque signo haberi posse (§. III.). Quando vero contigerit, vt in eodem febrium genere tensiones dorsi atque artuum spasmodicae molestiae proueniant: tunc multo minus de spasmi peripherici signo dubitandum erit. Satis liquidam inde iam fore puto propositionem.

§. XIX.

Idem porro.

Cutis densitas, totiusque corporis lassitudo et membrorum fere confractio, ceu phaenomena in febribus continentibus
depre-

deprehensa (§. XVI.), *signum quoque esse poterunt spasmi peripherici, qui in istis febris prodiit.* Massa enim aliqua sub arctius volumen redacta, maiorem in eadem nasci densitatem, constanter obseruare licet. Sed vt iam simile quid in cute quoque sub spasmo peripherico eueniat, necesse erit. Hoc enim spasmo oborto, cutis debet constringi (§. II.), eoque modo in arctius volumen cogi, consequenter etiam densior fieri. Ad lassitudinem vero totius corporis et membrorum fere contractionem quod attinet: nihil impedit, quo minus quoque iste sensus incommodus spasmo peripherico tribuatur. Nam facta circa corticem exteriorem corporis constrictione, quippe quae sub spasmo peripherico necessaria ibidem erit (§. II.): non poterit non inde etiam fieri, vt motus voluntarius membrorum difficilior reddatur, totum corpus lassescat, non secus, ac si membra aegrotantium contracta esse videantur; hic imprimis concurrente plethora, vt februm continentium causa (§. XIII.). Vnde denuo perspicuum esse poterit, quod indicatos in propositione effectus, sensibus obuios in febris continentibus, a spasmo peripherico deriuare, eosdemque igitur loco signi huius spasmi, quo dictum modo genus februm non destituitur, aestimare liceat (§. III.).

§. XX.

Scholion.

Satis certa haec iam esse principia sine dubio mihi quisque perquam facile concedet, quibus impraesentiarum usus sum, ad deducendum inde signum spasmi peripherici in febribus continentibus. Nullum enim aliud principium cognoscendi in doctrina pathologica illo certius esse potest, quod sui originem debet accuratis observationibus atque ex iisdem recte deriuatis ratiociniis. Atque hanc principiorum indolem haecenus a me disputata probant. Nisi igitur e re mea nunc quoque fore iudicarem, hucusque prolatis ea insuper addere, quae illis maiori illustrationi cedere possent: hic iam finienda esset dissertatio; quum argumentis haud incongruis supra probatum sit, non destitui nempe febres continentes signo spasmi peripherici, eoque modo id expletum sit, quod instituti ratio a me postulabat (§. I.). Respicient vero ista momenta, quae iam in §§. sequentibus proponentur, partim tempus, quo spasmus periphericus in febribus continentibus obseruari debet; partim difficultates quasdam circa illius obseruationem; partim definitionem febris in genere; partim denique id, quod ad usus practicos inde transferri poterit.

§. XXI.

§. XXI.

De tempore commodo obseruandi spasnum periphericum in febris continentibus.

Febres continentes communiter circa diluculum inuadere obseruantur. *Confr. illustr. BÜCHNERI fundam. Semiol. med. Sect. II. Cap. I. §. I.* Eo igitur tempore spasnum periphericum in his febris obseruare conueniet; dum huius spasmi phaenomena in febris continuis aut intermittentibus sub earum inuasionem vel maxime conspicua sensibus fieri solent, nec vlla ratio adest, vnde impediatur, quo minus idem tunc quoque eueniat in febris continentibus.

§. XXII.

De difficultatibus circa obseruationem huius spasmi in febris continentibus.

*Perquam breuis porro durationis est in febris continentibus spasnum periphericum; eumque praeterea mox insequuntur complura alia incommoda corporis, aegrotantibus ex hoc februm genere mirum in modum acerba. Satis hoc probant obseruationes; vtpote ex quibus constat, horripilationi statim succedere aestum grauissimum, molestissimos capitis dolores, aurium tinnitus et susurrus, mentis perturbationes atque plures alias fatis fonticas afflictiones. *Confr. illustr.**

illustr. BÜCHNERVS *l. m. c.* Haec iam incommoda et aegro, et adstantibus tanti videntur, vt de iis solum, quia pro acerbissimis habentur, conquerendum esse iudicent erga Medicum, ad sanationem morbi vocatum; neglectis illis in corpore aegrotantis mutationibus, quae sub incipiente febre a spasmo peripherico prouenire, saepiusque ad momenta quaedam perdurare modo solent, nec tantopere conturbare aegrum ac adstantes. Quibus ita comparatis, *non tam facile erit, spasnum periphericum in febris continentibus obseruare; quia id in genere difficilis obseruationis esse solet, cuius existentia vix intra momenta quaedam continetur, atque vbi statim in scenam prodeunt longe alia phaenomena, quae omnem fere attentionem Medici obseruantis in se conuertere valent: prouti id fieri posse, ex iis satis clare elucescere puto, quae nunc modo prolata erant.*

§. XXIII.

Quare iam regulas sequentes ex §§. XXI et XXII. deducere licebit, vtilis ad spasmi peripherici in febris continentibus obuui phaenomena obseruanda.

- I. *Primo mane comparandum est ante strata aegrotantium ex febris continentibus; quia illo tempore hae febres inuadere, simulque phaenomena spasmi peripherici tunc prodire solent. Qui vero idem quoque alio tempore effici posse sentiret: non secus profecto foret, ac solem orientem circa tempus vesperscens obseruare velle.*

II. *Ani-*

II. *Animum vnice directum ad rem asserat, quam sibi obseruandam proposuit Medicus: alias enim facile fieri poterit, vt hic praeteruideantur phaenomena spasmi peripherici, vtpote quae admodum breuis durationis sunt, eaque mox insequuntur longe grauiora incommoda, de quibus aegri ac adstantes magis conqueri solent erga Medicum, vt ille potius ad prolatas querelas attendat. Habitu obseruandi hic omnino opus est, ne inter strepitus dolentium Medici obseruantis attentio perturbetur.*

§. XXIV.

Quid ad febris in genere definitionem inde colligatur.

Ea iam probe consideranti, quae hucusque pertractata sunt, non poterit non innotescere, *adesse omnino in febribus continentibus spasmm periphericum, quo illae aequae inuadere solent, ac idem in febribus continuis aut intermittentibus fieri satis constat; hic nihil obstante spasmi huius differentia, ratione gradus vel durationis. Praeter febres vero continentes, continuas ac intermittentes, non dantur earum plura alia genera (§. V.). Hinc in omni febre, cuiuscumque generis illa etiam fuerit, adesse spasmm periphericus. Hunc insuper spasmm in omni febre insequi constanter obseruatur pulsus celer et frequens. Vt itaque spasmm periphericus vna cum pulsu celeri et frequente, qui illum insequitur, ad eas mutationes pertineat, quae constanter corpori febrienti inesse depre-*

D

hendun-

benduntur. Licebit ideoque febrem in genere ab aliis morbis distinguere per spasnum periphericum et pulsum, qui illum sequitur, celerem et frequentem. Quia tandem Logici praecipunt, (praecipunt vero recte) quod omnem definitionem tot notae constantes ingredi debeant, quot opus est ad definitum ab aliis discernendum: sequitur iam ex iis, quae nunc modo prolatae sunt, fieri omnino posse, ut febris in genere definiatur per spasnum periphericum et pulsum qui illum insequitur, celerem ac frequentem; idque eo magis, quum haec definitio simul exhibeat notiones huius conditionis, ut, iisdem rite intellectis, inde facili opera deducere liceat complures alias mutationes, quae in febricitantibus prodire solent.

§. XXV.

Vsus practicus.

Pertinent etiam spasmus periphericus eumque insequens pulsus celer ac frequens ad eas mutationes in corpore aegrotante, quae facile sub sensu cadunt. *Vnde iam proposita in §. anteced. definitio febris in genere, huius simul signa tibi commode suppeditare poterit. Quodsi ad haec insuper accesserint ea, quae per ipsam febris continentis definitionem constant (§. V.), vna cum pulsus magnitudine ibidem deprehensa, tamquam effectu necessario*
ple-

plethorae, vt caussae febris eiusdem generis (§§. XII et XIII.): *tunc etiam febris continentis huiusque caussae signa tibi exinde satis certo cognoscere licebit.* Vt tandem ex his facile inueniri quoque possit *methodus medendi febribus continentibus*, iam iam reditura ad momenta sequentia.

- I. *Plethorae perquam vehementer commotae, tamquam februm continentium caussae (§. XIII.), congruo modo obuiam eundum est.* Hinc proderit *venam secare, et sanguinem successiue euacuare usque ad pulsum mollem; praefertim, vbi impedimenta adfuerint, quo minus succedant naturae ipsius conamina, quae illa sponte hic suscipere solet ad producenda sanguinis profluvia salutaria; vti eiusmodi impedimenta suboriri solent in corporibus adultioris aetatis et stricioris habitus corporis.* Hic etiam *conueniet, diaphoresin excitare; dum hac ratione imminutioni massae humorum, vti generatim bene consulitur, ita hoc quoque sponte saepius fieri obseruatur, idque cum exoptato febris euentu.*
- II. Ob aestum vero, qui in febribus continentibus admodum conspicuus esse solet, illarumque insignem pronitatem ad inflammationes concitandas, *omni studio cauendum erit, ne eiusmodi quid admittatur, per quod humorum massa magis exaestuare possit.* Hinc, *praeter regimen vitae externum temperantis effectus, eiusdem quoque conditionis medicamenta esse debent, aegrotantibus offerenda.* Quare hic magis *conducat usus subacidorum, nitroforum, bezoardicorum fixiorum, vna cum infusis theiformibus.*

III. *Opus etiam erit, ut vires febrientis conferuentur, magisque confirmentur; ne natura circa tempus criticum deficiat. Analeptica igitur hic commendanda erunt, sed omni vi humores exaestuandi priuata (numer. anteced.); exemplo iulapiorum aut potionum acidarum.*

IV. *Ne hoc quidem momentum in sanatione febrium continentium praeteruidendum erit. Hic nempe saepius accidere solet, ut graues quidam effectus congestionum sanguinis ad caput oboriantur; exemplo cephalalgiae perquam acerbae, soporis profundi, vel delirii admodum insignis. Necessè igitur erit, ut, horum incommodorum vno atque altero obseruato, congrua remedia tempestiue adhibeantur ad huiusmodi effectus nocuos salutari solutioni morbi dispellendos. Quo igitur loco proficuum erit epithemata cephalica discutientis effectus usurpare; emplastra vesicatoria ad suras applicare; frictones in partibus corporis inferioribus instituire; immo etiam, si imprimis aluus obstipata fuerit, ut plerumque fieri solet, clystres ano iniicere.*

V. *Febre tandem superata, eo iam dirigendum erit studium medentis, ut congruo usu rerum sex non naturalium atque aliorum remediorum excretiones naturales in ordinem decentem redigantur; corpus debilitatum roboretur; vsque dum ex signis apparentibus satis certo constiterit, firmæ iam ac durabili sanitati redditum esse aegrum. Hoc enim efficere, artis salutaris est ac Medici, illam exercentis, verus*

F I N I S.

VIRO

VIRO
NOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE
IO. FRANCISCO ALBERTO
MOELLERO

SVMMOS IN ARTE SALVTARI HONORES
CAPESENTI

S. D.

D. ADAMVS NIETZKI.

Inter complures alias conditiones, quae veri nominis Medico inesse debent, non vltimo loco reponenda erit morborum cognitio solida. Id enim omne esse videtur, quod a Medicis, in societate humana viuentibus, requiritur, vt sanitatem amissam iterum restituant. Tantum vero abest, vt idem certo fieri possit absque morborum cognitione solida; vt potius plus damni ad vitam aegrotantium saepius inde redeat, quando quid tentatur in sanationibus morborum, non perspecta eorum natura. Laudo igitur proboque institutum TVVM, CANDIDATE DOCTISSIME, dum argumentum quoddam pathologicum ea occasione TIBI pertractandum sumpisti, qua TE iam oportet, iussu statutorum academicorum specimen aliquod eruditionis medicae non solum edere, sed illud quoque e cathedra publica defendere. Ita enim

D 3

lauda-

laudabiliter commonstrare conaris, TE cognitione morborum ne-
 tiquam carere, ad illorum sanationem sufficiente. Praesertim
 vero de ea Pathologorum doctrina bene mereri videris, quae ma-
 ximi momenti habenda est; siue ad illius vsum ample patentem,
 siue ad grauitatem hic respiciatur. Atque huius iam indolis est
 sine dubio febrium theoria: cui in dissertatione TUA inaugurali
 haud exiguam addidisti illustrationem; ibidem euolurus signa
 spasmii peripherici in febribus continentibus. Id quod etiam tam
 praeclare conatus es perficere, vti dogmaticos veri nominis decet,
 qui, teste GALENO, in method. med. libr. II. cap. V et VI. *nec*
(sicut vulgus medicorum facit) tyranni ritu imperant, iubent,
nuda asserunt verba, plus sibi credi postulant, quam qui cum de-
monstrationum fide loquuntur; sed potius suadent, docent, demon-
strationis fide confirmant. De quo eruditionis specimine et Do-
 ctoris dignitate, in TE propediem publice conferenda, ex animo
 TIBI iam gratulor, precorque, vt honorifica ista status TVI muta-
 tio in patriae, TVI, TVORVMQVE maius ornamentum emolumen-
 tumque cedat! Quod tandem supererit: abs TE maiorem in mo-
 dum peto, vt me amare pergas, sicut haectenus fecisti, certusque
 etiam de me sis, me TVI numquam non fore studiosissimum.
 Vale. Dab. in Acad. Frider. III. ante Cal. Iunii c1o1occlxv.

PRAE-

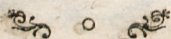
PRAENOBILISSIMO ATQUE DOCTISSIMO
MOELLER
 SVMMOS IN MEDICINA HONORES
 CAPESENTI

S. D. P.

IOANNES NICOLAUS WEISSER

OPF.

Gratulus atque iucundus admodum amoris, qui TE, VIR
 PRAENOBILISSIME atque DOCTISSIME,
 in eam mentem impulit, ut pulcherrima opponentis sparta contra
 dissertationem Tuam inauguralem docte solideque scriptam me
 ornaves. Lubens eam et grato animo in me suscipio,
 cum propter ipsam opportunam occasionem, meam Tibi ad-
 dictissimam mentem publice testatam faciendi, tum vero maxime,
 quod aduersariis Tuis ad pugnam TECum instituendam vocatis,
 TE ipsum in eas vocatum iri partes, praeuideo, unde quantos in
 arte

arte salutari feceris profectus, luculentius constabit. Gratulor
 ergo Tibi huncce Tuum diem non vno Tibi nomine perhonorifi-
 cum. Gratulor summos in arte salutari honores, quos Tibi Il-
 lustris Medicorum Ordo hocce die conferrendos decreuit. Et ex
 intimo cordis affectu Tibi gratulor. Rebus Tuis tam feliciter
 et cum laude in hac Musarum sede peractis, in patriam reuertere
 sospes ac incolumis, ibique in eius ornamentum, multorum aegro-
 tantium auxilium atque solamen, Tuorum denique gaudium at-
 que splendorem viue nestoreos annos. Me vero, quo hucusque pro-
 fecutus es amore, et in posterum prosequi pergas, oro TE atque
 obtestor. Vale. Dab. Halae Prid. Calend. Iunii

MDCCCLXV.

CLARISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO

PROMOTOR
D. PHILIPPVS ADOLPHVS BOEHMER

S. P. D.

*N*ihil, Candidate Dignissime, dignius, nihilque vtilius a Te proponi potuit, quam pathologica mesenterii & pancreatis contemplatio; cum hisce in partibus fecunda plurimorum lateant semina. Quae enim ab Asellio & Winsungio nobis apertius demonstrata, quaeque eorum labore emendata fuerunt, in curationibus ansam praebuerunt, causas morborum profunde latitantes solertius indagandi, affectiones facilius explicandi & curationem promptius clariusque persciendi. Mirifice itaque me delectavit argumentum, quod thematis inauguralis loco consilii publico exponis, nunquam satis exhauriendum. Hoc ipso autem labore ostendisti, veram & rationalem medendi methodum tam arte cum theoria contineri vinculo, ut agerrime separari queat, imo theoriam praxin ad solidiorem perducere rationem; omnem vero speculationem, quam subtilis etiam & ingeniosa sit, vanam sterilemque esse. Quam itaque proprio Marte conscripsisti dissertationem, eandem quoque Te solum cum adplausu omnium masculae defensorum, certissime auguror. Felicem igitur Te praedico, qui omnem in Medicina, quae rationibus physico-mechanicis innititur, solide addiscenda adhibuisti diligentiam, Tibique non de egregiis tantum in arte nostra acquisitis profectibus, verum & de supremis in Medicina et Chirurgia, praemii loco, a gratioso Ordine Medico decretis dignitatibus ex animo gratulor, nihil magis in votis habens, quam ut Propitium Numen Tuos in artis exercitio conatus omni benedictionum genere secundet, Teque saluum sospitemque in patriam reducat; quo Tua sub docta & rationali praxi felicem se predicare possit. Vale.

V I R O
PRAENOBILISSIMO DOCTISSIMO
SVMMORVM IN MEDICINA HONORVM
CANDIDATO DIGNISSIMO

AMICO EX PAVCIS LECTISSIMO

S. P. D.

I O A N N E S G V T S L E F F

LIVONVS. M. C.

O P P O N E N S

Maximo cum gaudio amplector occasionem publicis TIBI, AMICE PRAESTANTISSIME, indicandi literis, quanti ego TUAM omni tempore existimauerim amicitiam. Quamuis vero modestia TUA, quæ in TE singularis est, prohibere videatur, quo minus TIBI panegyrim nunc dicam, atque in laudes TUAS, admirabili scientia promeritas, excurram: tamen non contrarium TIBI fore arbitror, si illi fontes a me describantur, ex quibus TUAM hausisti eruditionem. Nam ita satis luculenter patefiet, TE neque præclaro ingenio caruisse, neque tempori, neque sumptibus, neque studio percipisse, neque aliud quid intermisisse, quo opus est, vt debitam consequatur maturitatem cognitio doctrinæ medicæ. Duodecim anni sunt, quos partim in Academiis studiorum causa, partim etiam aliis in locis exercendæ praxeos medicæ gratia consumpsisti. Primum TE Jenam contulisti, atque in hac famigeratissima musarum sede celeberrimorum Doctorum, præcipue Illustr. b. m. HAMERGERI scholas tam theoreticas quam practicas per quinquennium assiduus frequentasti. Tunc temporis iam dignus eras summis in medicina honoribus, testimonio amplissimæ facultatis Jenensis medicæ. Vt vero TIBI met Ipsi magis satisfaceres, viribus TUIS in medicina practica parum confidens Halam petisti, vtpote sedem Practicorum longe celeberrimam, vbi non solum in practicis majores acquisuisti profectus, sed & in theoreticis cognitionem TUAM mirifice amplificasti. Ad artis exercitia, propriamque experientiam adspiraturus Lipsiam TE contulisti, ibique per tres fere annos medicinam felicissimo cum successu fecisti. Sed perspectis iam nonnullis defectibus, in ampla praxi medica obuiis, quos non nisi bene.

beneficio subtilioris Anatomiae lupplendos putas, cogitatio animum TUUM lubit, Berolinum iter faciendi, ad audiendum ibidem magnum MÆCKELIUM, Anatomicorum facile principem. Atque ita desiderata quoque cognitione satis imburus, Halam iterum redux me ante tres & quod excurrit annos studia mea inchoantem ibidem inuenisti. Ex quo tempore amicitia TUA me haud indignum existimans familiaritatem mecum contraxisti, mihiq; frequentissimam occasionem dedisti ex doctissimis TUIS sermonibus egregios percipiendi fructus. TUAE ideoque priuari continuo familiaritatis vsu mihi admodum erat ingratum, dum e re TUA esse videbatur ob turbas adpropinquantes bellicas Hala discedere, TEQUE Seruestum conferre. Neque hic locorum in otio transegisti tempus, nam ibi exercitio artis salutaris permultis profuisti agris. Auctus iam amplissima gloria atque existimatione parta TIBI ante strata ægotantium, Halam rediisti, Doctoris dignitatem impetraturus. Cum ista occasione publicum quoddam eruditionis documentum scripto aliquo edi debeat, vtilissimum thema in dissertatione TUA inaugurali pertractare decreuisti, *morbos ex laeso mesenterio oriundos* euoluturus; ad id faciendum ductus frequentissimis obseruationibus, TIBI in praxi obuuis. Defensurus hanc præclare conscriptam dissertationem in me opposentis collocasti munus, nouo TUAE erga me amicitiae beneuolentiaeque documento. Quam opposentis spartam in me eo lubentius suscipio, quo certius persuasum habeo, fore, vt ex publica ista disputatione amplissimos percipiam fructus. Superuacaneum præterea fore existimo, de Dissertationis TUAE (quamuis primas tantummodo contineat lineas tractatus cuiusdam prolixioris eadem de materia a TE in posterum edendi) præstantia verba facere, vbi iam ipsum opus suum satis laudat magistrum. Quapropter nihil amplius restat, quam vt TIBI bona verba dicam. Et sic TIBI, PRAESTANTISSIME CANDIDATE, ex animo gratulor de egregio hoc publico eruditionis TUAE specimine, & de studiis TUIS felicissime ad finem perductis. Gratulor TIBI de summis in medicina honoribus, in TE solemniter iam conferendis! Conferuet TE Deus T. O. M. per longam annorum seriem incolumem fospitemque, TIBIQUE largiatur præmia pro tot laboribus merita! Fruaris quam diutissime Doctoris dignitate in ægotantium solatium, in artis & patriæ ornamentum ac decus, TUUMQUE emolumentum! Quod tandem ad me adinet, abs TE maiorem in modum peto, vt me & in posterum amicitiae TUAE habeas commendatissimum, atque de me persuasus sis, me in TE amando ornandoque nemini fore secundum. Vale! Dab, Halae ad Salam

die XVI. August. MDCCLVIII.

V I R O

PRÆNOBILISSIMO DOCTISSIMO NEC NON EXPERIENTISSIMO,
SYMOS IN SCIENTIA MEDICA HONORES LEGITIME
IMPETRATVRO:

D O M I N O

DOMINO FRANCISCO HENRICO
ZIMMERMANNO,

MEDICINAE CANDIDATO DIGNISSIMO,
AMICO OMNIUM PRAESTANTISSIMO SVAVISSIMOQVE

* * *

* *

S. D. P.

O P P O N E N S

IOANNES BERNARDVS HENRICVS GOEBEL,

HOERDA-MARC -GVESTPHAL. ACAD. FRIDER. ALVMN.

na hodie fortuito mihi præbita, qualecunque grati erga TE animi testimoni-
um publice edendi, magnopere delectatus, ambabus eandem arripio. Solidissi-
ma TVA in medicis aliisque, qua gaudes scientia, non tantum inter omnes,
qui TE, jacentibus ipsis manus præsertim auxiliatrices præbendo & alioqui
non habent nescium, palam permanavit, sed & ex doctissima TVA dissertatione publici jam-
jam fit juris. Cum hac perpetuò in TE conjunctam se præbere humanitatem livoremque nullo
TE adire pacto, multos laudare testes, meum non arbitror. Nepotem ex fratre TVVM uni-
cum tantummodo in hoc volo citatum. Tres enim ante annos omnibus hæc ardentibus fla-
grantibusque bello, Seruestum TE contulisti, ibique à Marte remotus principia TVA medi-
ca cum illo communicando, ad academica illum reddidisti aptissimum. Ipse ego multa TVAE
debens consuetudini & nesciens qui fiat, TE tanta erga me humanitate videre commotum, Op-
ponentis ordinarii partes in me velle collocatas, ingentibus amplissimisque gratiis TVVM no-
men amicitiamque TVAM auro mihi cariorem publicis his prosequendo literis, id omnino o-
pto, vt Summum Numen tacita quæ pro TE pectore concepisti vota, jubeat esse rata TE que in
spem patriæ & familiæ splendidissima vt et in ægotantium auxilium omnesque conatus TVOS
propitius fecundet. Vale mihi que de summis in scientiâ medica honoribus legitime
hodie impetrandis TIBI, gratulabundo fave!

Ua 4235

ULB Halle

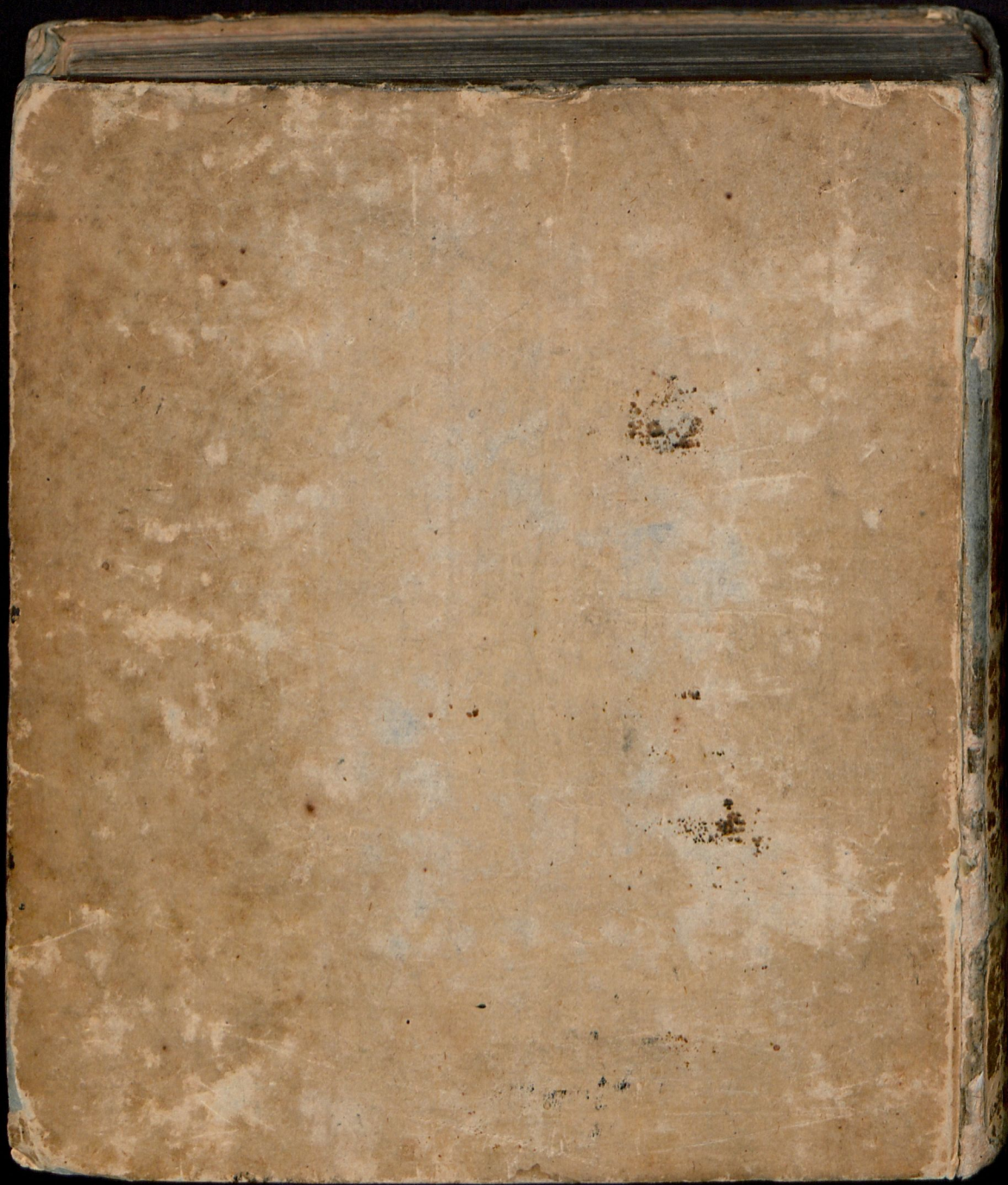
3

001 500 996

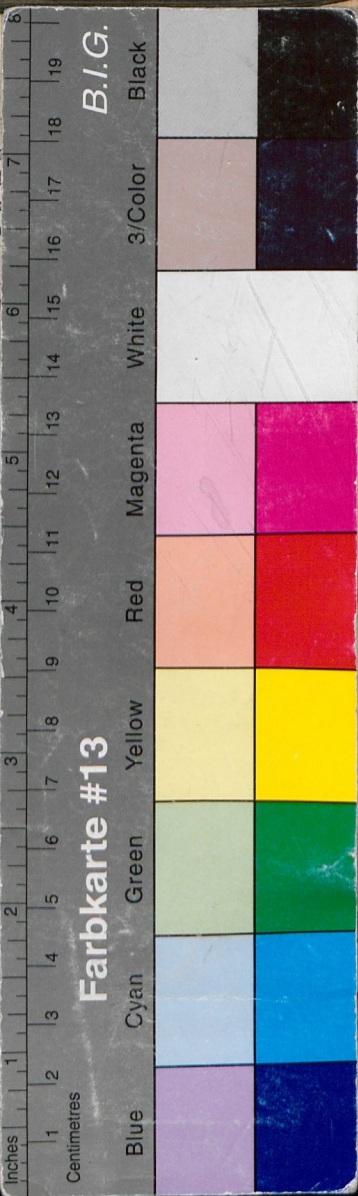

sb

12

DE
SIGNO
SPASMI PERIPHERICI
IN FEBRIBVS CONTINENTIBVS

EX AVCTORITATE
ILLVSTRIS MEDICORVM ORDINIS
IN REGIA FRIDERICIANA
PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO
D. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO
MED. ANAT. ET CHIRVRG. P. P. ORDINAR.
ACAD. CAESAR. NAT. CVRIOS. ITEMQVE IMPERIAL. PETROPOL.
NEC NON REGIAR. BEROL. SCIENT. ET PARIS. CHIRVRGOR.
SODALI

PRO GRADV DOCTORIS
SOLLEMNITER CONSEVENDO

DIE XXXI. MAII A. O. R. MDCCCXV.

H. L. Q. S.

PVBLCIE DISPVTABIT

AVCTOR

IOANNES FRANCISCVS ALBERTVS MOELLER
WARSTEINO-COLONIENSIS.

HALAE AD SALAM
STANNO CVRTIANO.